

Programma van Eisen

Format conform KNA versie 4.1 (19-02-2018)

Locatie	Stolwijk, Bovenkerkseweg en Hoflaan		
Projectnaam	Stolwijk, Hoflaan		
Plaats binnen archeologisch proces			
x IVO – Proefsleuven (IVO-P)			
0 IVO – Overig (IVO-O)			
0 Opgraven Landbodems			
0 IVO-P - variant Archeologische Begeleiding			
0 Opgraven Landbodems – variant Archeologische Begeleiding			
Opsteller	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Senior KNA Archeoloog	IDDS Archeologie Mevr. drs. S. Moerman Postbus 126 2200 AC Noordwijk Tel: 071-4028586 E-mail: smoerman@idds.nl	28-11-19	
Senior KNA Archeoloog, controle/goedkeuring	IDDS Archeologie Mevr. drs. Y. Meijer Postbus 126 2200 AC Noordwijk Tel: 071-4028586 E-mail: ymeijer@idds.nl	28-11-19	
Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Groen Wonen Vlist dhr. P. Hoogervorst Amaliahof 40 2851 Haastrecht Tel: 0182-502100 E-mail: p.hoogervorst@groenwonenvlist.nl		
Goedkeuring bevoegde overheid			
	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
x Gemeente	Gemeente Krimpenerwaard Dorpsplein 8 2821 AS Stolwijk Tel: 14 0182		
0 Provincie			
0 Rijk			
0 Overig			

Adviseur van de bevoegde overheid	Omgevingsdienst Midden-Holland Team Bodem en Archeologie dhr. C. Thanos Postbus 45 2800 AA Gouda Tel: 088-5450000	29-11-19	C. Thanos
Kennisgeving Depothouder/eigenaar	naam, adres, telefoon, email	datum	Paraaf
	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Zuid-Holland mevr. I. Riemersma Kalkovenweg 23 2401 LJ Alphen aan den Rijn E-mail: archeologischdepot@pzh.nl		

INHOUDSOPGAVE

1.ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED	5
2.AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK	5
3.EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	6
4.ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING.....	7
4.1. Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context	7
4.2. Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	9
4.3. Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en).....	9
4.4. Structuren en sporen	9
4.5. Anorganische artefacten	9
4.6. Organische artefacten	10
4.7. Archeozoologische, archeobotanische en fysisch antropologische resten	10
4.8. Motivatie	10
4.9. Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen.....	10
4.10. Gaafheid en conservering	10
5.DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	10
5.1. Doelstelling.....	10
5.2. Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders	10
5.3. Vraagstelling.....	11
5.4. Onderzoeksvragen.....	11
6.METHODEN EN TECHNIEKEN	11
6.1. Methoden en technieken	11
6.2. Strategie	12
6.3. Omgang kwetsbare vondsten en monsters.....	13
6.4. Structuren en grondsporen, scheepswrak of vliegtuig.....	13
6.5. Lichten (bij waterbodems)	13
6.6. Aardwetenschappelijk onderzoek	14
6.7. Anorganische artefacten	14
6.8. Organische artefacten	14
6.9. Archeozoologische, archeobotanische en fysisch antropologische resten	14
6.10. Overige resten	14
6.11. Dateringstechnieken	14
6.12. Beperkingen	14
7.UITWERKING EN CONSERVERING	15
7.1. Structuren, grondsporen, scheepswrak of vliegtuig, vondstspredingen	15
7.2. Analyse aardwetenschappelijke gegevens	15
7.3. Anorganische artefacten	15
7.4. Organische artefacten	15
7.5. Archeozoologische en -botanische resten.....	15
7.6. Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten e.d.)	15
8.(DE)SELECTIE EN CONSERVERING	16

8.1. Selectie materiaal voor uitwerking	16
8.2. Selectie materiaal voor deponering en verwijdering	16
8.3. Selectie materiaal voor conservering.....	16
9. DEPONERING	16
9.1. Eisen betreffende depot	16
9.2. Te leveren product	16
10. RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN.....	17
10.1. Personele randvoorwaarden	17
10.2. Overlegmomenten	17
10.3. Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie.....	17
10.4. Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen	18
11. WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE.....	18
11.1. Wijzigingen tijdens het veldwerk	18
11.2. Belangrijke wijzigingen	19
11.3. Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	19
11.4. Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	19
12. LITERATUUR EN BIJLAGEN	19
12.1. Literatuur	19
12.2. Bijlagen.....	19

1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

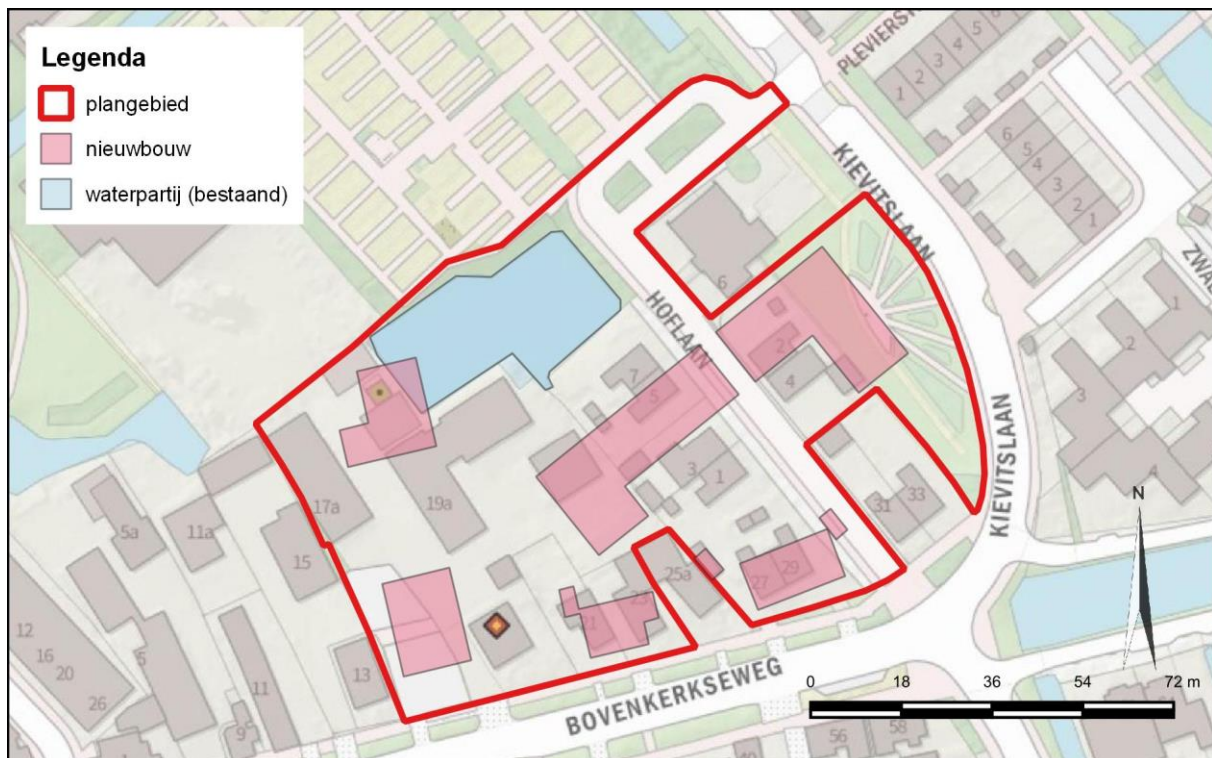
Projectnaam	Stolwijk, Hoflaan
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Krimpenerwaard
Plaats	Stolwijk
Toponiem	Hoflaan
Kadastrale aanduiding	Stolwijk D 3839, 3946, 4162, 4164, 4719-4721, 4860, 5273, 5523, 5702
x,y-coördinaten	112.850/442.930 (centrum) 112.776/442.926 (NW) 112.878/442.993 (NO) 112.919/442.908 (ZO) 112.805/442.868 (ZW)
CMA/AMK-status	Geen
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-waarnemingsnummer	1139739
Oppervlakte plangebied	8.700 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	7.800 m ² (het plangebied zonder de bestaande waterpartij)
Huidig grondgebruik	Huizen met tuinen
Maaiveldhoogte	-1,0 tot -1,6 m NAP
Grondwaterstand	Onbekend

2. AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande herinrichting van het plangebied. De huidige bebouwing wordt gesloopt en vervangen door nieuwbouw in de vorm van woonhuizen (Figuur 1). De voorgenomen bodemversturende werkzaamheden reiken tot maximaal 1,5 m -mv.

Het plangebied is in 2014 grotendeels onderzocht door middel van een archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek (Timmers 2014). De resultaten van het vooronderzoek geven aan dat tot een diepte van ca. 0,9/1,25 m -mv een hoge archeologische verwachting geldt op bewoningssporen en sporen van landgebruik uit de Nieuwe tijd B (ongeveer vanaf het einde van de 17^e eeuw). Er werd vervolgonderzoek geadviseerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek ter plaatse van de geplande bouwblokken. Dit advies is beoordeeld door de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH), als adviseur van de gemeente Krimpenerwaard. De ODMH was het eens met het advies voor vervolgonderzoek, aangezien archeologisch weinig bekend is over Stolwijk in de periode 17^e-19^e eeuw. Zij waren echter van mening dat de aard van het vervolgonderzoek pas kon worden vastgesteld op het moment dat de plannen ingevuld waren, hetgeen op

dat moment nog niet het geval was. Inmiddels is wel bekend waar de nieuwbouw gaat komen, en is duidelijk dat de nieuwbouw zich niet zal beperken tot de huidige bebouwde delen.

Figuur 1: De geplande nieuwe inrichting van het plangebied, geprojecteerd op de huidige topografische kaart.

3. EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureauonderzoek	
Uitvoerder	ArcheoMedia
Uitvoeringsperiode	November 2014
Rapportage	Timmers, A., 2014: <i>Archeologisch onderzoek Bovenkerkseweg (Centrum) te Stolwijk (gemeente Vlist). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen</i> , Capelle aan den IJssel (ArcheoMedia rapport A14-129-I).
Veldonderzoek (IVO-O, IVO-P, IVO-Opwater, IVO-Onderwater, AB et cetera)	
Uitvoerder	ArcheoMedia
Uitvoeringsperiode	December 2014
Uitvoeringsmethode	IVO-O, verkennend booronderzoek

Rapportage	Timmers, A., 2014: <i>Archeologisch onderzoek Bovenkerkseweg (Centrum) te Stolwijk (gemeente Vlist). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen</i> , Capelle aan den IJssel (ArcheoMedia rapport A14-129-I).
Vondsten/monsters/documentatie	Provinciaal depot Zuid-Holland

4. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1. Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

Cultuurlandschap

In de diepere ondergrond van Stolwijk ligt de fossiele stroomgordel van de Achterbroek, met een noordwestelijke tot zuidoostelijke oriëntatie over het zuidwestelijke deel van het plangebied. De sedimentatie van deze stroomgordel eindigde rond 2400 voor Chr. Afzettingen van de stroomgordel kunnen worden verwacht vanaf ca. -4,7 m NAP. Op en langs de stroomgordel was menselijke activiteit en bewoning mogelijk vanaf het Laat Neolithicum. Bekende vondsten van de stroomgordel dateren uit de Romeinse tijd en de Late Middeleeuwen. Buiten de stroomgordel worden komafzettingen verwacht. Direct ten noordwesten van de dorpskern, op enkele tientallen meters van het plangebied, ligt een langgerekte rivierduin.

In de boringen is Hollandveen aangetroffen op een afwisseling van Hollandveen en kom- en oeverafzettingen van de Formatie van Echteld. De geulafzettingen die in de zuidwestelijke hoek van het plangebied werden verwacht, zijn tot de maximale boordiepte van ca. 4 m –mv niet aangetroffen. Wel werden op deze locatie kleiige kom- en oeverafzettingen aangetroffen op een diepte van ca. 1,75 m –mv. Verder naar het oosten ontbraken dergelijke afzettingen in de boringen die tot ca. 2 m –mv zijn doorgezet. De kleiige afzettingen zijn matig humeus, veenhoudend en bedekt met veen, wat wijst op natte omstandigheden die ongeschikt waren voor bewoning. Het ontbreken van geulafzettingen en het natte milieu zijn redenen voor het vaststellen van een lage verwachting voor de periode Laat Neolithicum – Bronstijd.

Het veen op de kom- en oeverafzettingen is in alle boringen afgetopt. Er zijn geen aanwijzingen, in de vorm van veraard veen, dat er bodemvorming heeft plaatsgevonden. Ook de verwachting voor de periode IJzertijd tot en met Vroege Middeleeuwen is daarom laag.

Op het veen zijn twee tot vier ophooglagen aanwezig. De onderste ophooglaag bestaat in alle boringen uit klei. In de klei zijn archeologische indicatoren met een algemene datering van eind 17^e tot begin 20^e eeuw aangetroffen. Op basis van het ontbreken van een intacte veentop en de datering van de archeologische indicatoren in de ophooglagen worden geen archeologische resten uit de ontginningsperiode meer verwacht. Er geldt daarom een lage verwachting voor de Late Middeleeuwen tot en met Nieuwe tijd A. Voor de Nieuwe tijd B en C geldt een hoge archeologische verwachting, die mede gebaseerd is op historisch-geografische gegevens. Eén van de boringen is mogelijk gestuit op funderingen van een (voormalig) washok met onbekende datering.

Archeologie

Aan de Boven- en Benedenkerkseweg liggen meerdere terreinen van hoge archeologische waarde die bij een veldkartering zijn opgevallen. Het betreft de restanten van woonheuvels of huisterpen met een hoogte van nog ca. 1 m en daterend vanaf de Late Middeleeuwen.

Op een afstand van ca. 250 m ten westen van het plangebied werden funderingsresten en ijsselstenen uit de Nieuwe tijd gevonden (Archisnr. 2816705100).

Tijdens een archeologisch booronderzoek aan de Bovenkerkseweg 62, 100 m ten zuidoosten van het plangebied, is in meerdere boringen op het veen (dat is aangetroffen tussen -1,95 en -2,96 m NAP) een ophoogpakket aangeboord met een dikte tussen 0,4 en 1,15 m. Dit pakket is sterk heterogeen en bestaat uit lagen humeuze klei en humeus zand, afgewisseld met grind en "schoon" ophoogzand. In dit pakket is hoofdzakelijk (sub)recent bouwpuin aangetroffen. Meerdere boringen zijn gestuit op ondoordringbaar materiaal en dit duidt mogelijk op (restanten) van een verhard pad. Hierdoor kon het veen, waarop de oudste bewoning werd verwacht, slechts beperkt worden aangeboord. Geconcludeerd wordt dat het terrein ter plaatse vrij recent tot grotere diepte is omgewerkt, maar dat in de ongeroerde veentop zich nog archeologische waarden kunnen bevinden (Archisnr. 2102202100).

Tijdens een booronderzoek 80 m ten zuiden van het plangebied werd in twee boringen waarschijnlijk de kleiige (rest)geulafzettingen van de Achterbroek aangetoond op een diepte van ca. -2,5 m NAP. De veentop is in alle boringen verstoord en/of (gedeeltelijk) geërodeerd. Een mogelijk aanwezige (pre)historische leeflaag is hierdoor verdwenen. Op grond van de historisch-geografische gegevens kan deze verstoring deels verband houden met de bebouwing die zichtbaar is op historisch kaartmateriaal en eventueel met het landgebruik. Uit het bemonsterde materiaal komt vrij recent puin (baksteen, cementbrokken en aardewerkfragmenten) en gezien de hoge fragmentatiegraad van het puin is deze waarschijnlijk opgebracht bij het bemesten van de akker. Resten uit de prehistorie tot en met de vroege fasen van de Nieuwe tijd zijn niet aangetroffen op de onderzoekslocatie en gezien de verstoorde bodemopbouw ter plaatse niet te verwachten.

Tijdens een booronderzoek op een afstand van ca. 350 m ten westen van het plangebied werd onder de bouwvoor een intacte bodemopbouw waargenomen. Er werden drie niveaus van oever- en crevasseafzettingen herkend, waaronder op een diepte van ca. -3,6 à -4,3 m NAP afzettingen van de Achterbroek. Er werden echter geen bewoningslagen aangetoond (Archisnr. 2387802100).

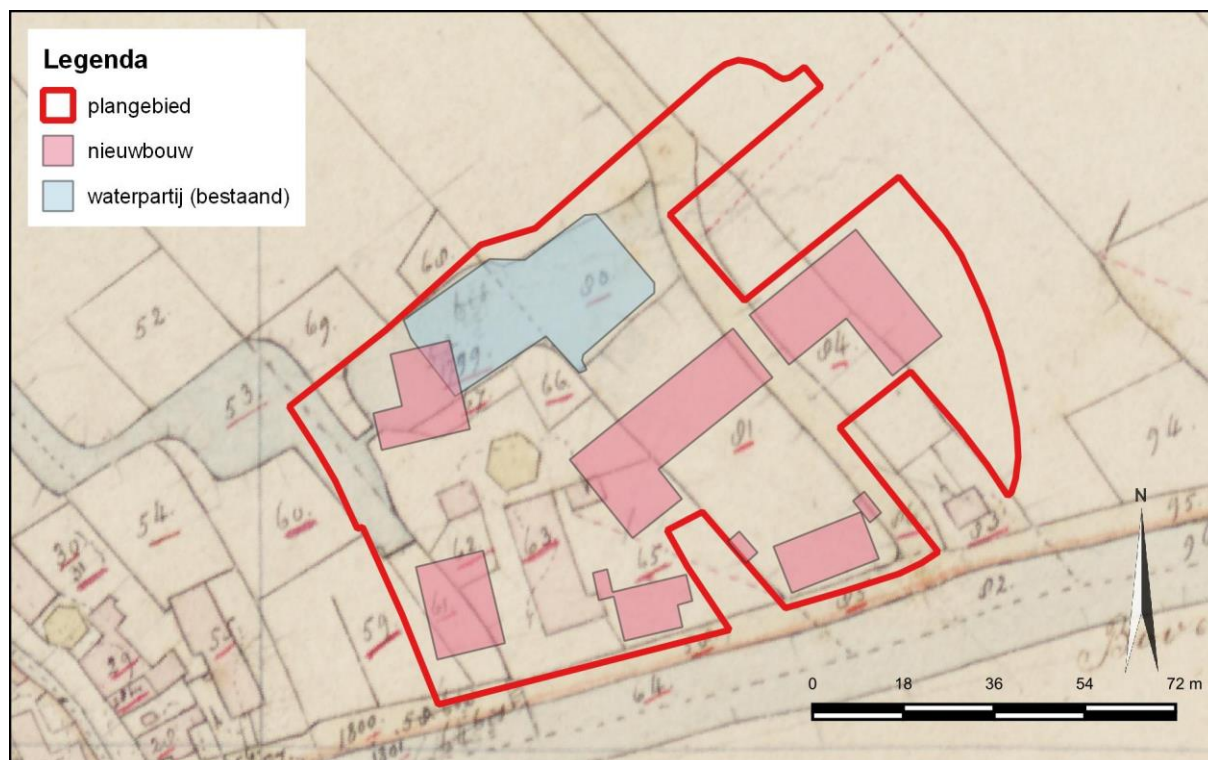
Historie

De plaats Stolwijk ligt in het veenweidegebied van de Krimpenerwaard. Binnen deze waard ontstonden in de Volle Middeleeuwen op instigatie van het bisdom Utrecht langgerekte veenontginningen omgeven door afwateringssloten met enkelzijdige of dubbelzijdige bebouwing langs de ontginningsassen. Stolwijk is in de 12^e eeuw als een ontginnings- of dijkdorp uit de tweede fase van de ontginningen (copes) ontstaan op hoger gelegen gebied met de Bovenkerkse Vliet als ontginningsas. Het plangebied is gelegen in de Bovenkerkse Polder. De oudste vermelding van Stolwijk dateert uit 1320. De dorpskom ontstond omstreeks 1500 op de kruising van de Goudseweg met de Tentweg, waaraan de kerk lag en van waaruit zich allengs een kruisvormige bebouwde kom ontwikkelde. De huidige kerk is gebouwd op de resten van een voorganger die wordt gedateerd in het laatste kwart van de 14^e eeuw.

Op kaarten uit de 17^e en 18^e eeuw is Stolwijk ingetekend met een kerk en bebouwing aan de Beneden- en Bovenkerkseweg. Ook in het plangebied, dat ten oosten van de Stolwijkervliet gelegen is, is bebouwing weergegeven.

Op de kadastrale kaart uit 1811-1832 zijn op de onderzoekslocatie meerdere percelen met meerdere functies geregistreerd. Het betreft onder andere water, bos, bouwland, weiland en erf. De situatie lijkt op de topografische militaire kaarten uit 1849, 1881, 1898 en 1914 niet veel veranderd. Op deze kaarten zijn wel minder details zichtbaar dan op de kadastrale kaart uit 1811-1832. De weergave van de waterpartij varieert licht in deze edities. Op de topografische militaire kaarten van 1898 en 1914 bevindt zich ten noordoosten van het

plangebied een begraafplaats. Op de topografische kaart van 1936 zijn de percelen anders ingedeeld en is er meer bebouwing ingetekend. Volgens kadastrale gegevens (bagviewer.kadaster.nl) dateert de bebouwing in het plangebied van 1910 en later.

Figuur 2: Het plangebied geprojecteerd op het minuutplan uit 1811-1832.

4.2. Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

In het plangebied mogen resten van bewoning worden verwacht vanaf de 17^e eeuw. Gezien het gegeven dat het plangebied deel uitmaakt van het middeleeuwse dorp Stolwijk, worden oudere sporen van bewoning niet uitgesloten.

4.3. Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

Het plangebied maakt deel uit van de historische kern van Stolwijk, in een bewoningslint langs de Bovenkerkseweg. Binnen het plangebied kan de waterpartij, die reeds zichtbaar is op het minuutplan uit 1811-1832, gezien worden als de noordelijke grens van het bewoningslint.

4.4. Structuren en sporen

Er worden resten van steenbouw (woonhuizen, boerderijen en bijgebouwen) verwacht, zoals funderingen, muren, vloeren, kelders, waterputten, beerputten. Ook kunnen paalsporen en palen van houtbouw worden verwacht (bijgebouwen, hooimijten). Ook buiten de bebouwing kunnen sporen worden aangetroffen, in de vorm van bijvoorbeeld afvalkuilen.

4.5. Anorganische artefacten

Aardewerk, metaal, bouw materiaal, glas, natuursteen.

4.6. Organische artefacten

Organische artefacten zoals leer, (bewerkt) hout, (bewerkt) bot, textiel, etc. kunnen met name goed bewaard zijn gebleven onder de grondwaterspiegel.

4.7. Archeozoölogische, archeobotanische en fysisch antropologische resten

In afvalkuilen en beerputten kunnen resten van voedselbereiding en –consumptie worden aangetroffen zoals botmateriaal van vissen en zoogdieren, resten van zaden, bessen en planten, houtresten, etc. In het veen en in humeuze vullingen van sporen kan pollen worden aangetroffen. Fysisch antropologische resten worden niet verwacht (de begraafplaats ten noorden van het plangebied is niet historisch).

4.8. Motivatie

De archeologische verwachting is gebaseerd op het eerder uitgevoerde onderzoek (hoofdstuk 3) en op de gegevens zoals vermeld in de voorgaande paragrafen.

4.9. Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Archeologische resten kunnen voorkomen vanaf het maaiveld tot in de top van het natuurlijke veen. De bovenzijde van het natuurlijke veen ligt tussen 0,9 en 1,25 m –mv

4.10. Gaafheid en conservering

Sporen en vondsten zullen in zekere mate aangetast zijn door diverse bouwactiviteiten die in het verleden in het plangebied hebben plaatsgevonden.

5. DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1. Doelstelling

De doelstelling van het proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in het bureauonderzoek. Aan de hand van het veldonderzoek wordt informatie verkregen omtrent de aanwezige archeologische waarden (aard, omvang, datering, gaafheid, conservering en inhoudelijke kwaliteit). Vervolgens wordt een waardering van de archeologische waarden in het plangebied opgesteld.

5.2. Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

De volgende vragen uit de NOaA kunnen relevant zijn voor het plangebied:

- Welke invloed hadden in veengebieden bodemdaling en vernatting op landgebruik en bewoningspatronen? (NOaA 2.0-vraag 41)
- Hoe en wanneer werden hoogveengebieden geëxploiteerd, gekoloniseerd, gedraineerd en ontgonnen? (NOaA 2.0-vraag 47)
- Hoe en onder invloed van welke factoren verliep de bewoningsexpansie op het (post)midleeeuwse platteland? (NOaA 2.0-vraag 83)
- Hoe werkt de opkomst van (pre)-industriële productie (massaproducten) door in de materiële cultuur? (NOaA 2.0-vraag 100)
- Hoe werden ruimte afgebakend en grenzen gemarkeerd? (NOaA 2.0-vraag 106)
- Hoe werd met afval omgegaan? (NOaA 2.0-vraag 108)
- Op welke wijze uiten persoonlijke en groepsidentiteiten zich in de materiële cultuur? (NOaA 2.0-vraag 109)

5.3. Vraagstelling

Het onderzoek betreft een archeologisch proefsleuvenonderzoek. De vraagstelling is gericht op het inzicht verschaffen in de archeologische relictten in het plangebied. Bij afwezigheid van archeologische resten dient daarvoor een verklaring gegeven te worden.

5.4. Onderzoeksvragen

- Hoe ziet de bodemopbouw er uit? In hoeverre is de bodem intact? Komt het overeen met de in het booronderzoek gestelde verwachting?
- Is er sprake van één of meer vindplaatsen? Zo nee, wat is hiervoor de verklaring? Zo ja, beantwoord de onderstaande vragen:
- Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?
- Wat is de conservering en gaafheid van de vindplaats(-en)?
- Wat is de fasering van de vindplaats(-en)?
- Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- Uit welke periode dateren de eventuele sporen?
- Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe verhouden de aangetroffen resten zich tot de bekende historische bebouwing?
- Hoe zijn de aanwezige muurresten gefundeerd? (staal, slieten, palen, etc.)
- Wat is de datering van het eventueel aanwezige funderingshout?
- Zijn er aanwijzingen voor oude perceelsscheidingen? Komen deze overeen met het historische kaartmateriaal?
- Hoe verhouden de aangetroffen resten zich tot de bekende vindplaatsen in de omgeving?
- Zijn de vindplaatsen behoudenswaardig?

6. METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1. Methoden en technieken

Algemeen

- Het onderzoek dient conform de heersende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie te worden uitgevoerd.
- Direct na afloop van het onderzoek worden de werkputten dicht geworpen.
- De hoofdmeetpunten worden uitgezet en periodiek door de archeoloog of veldtechnicus gecontroleerd.
- Het landschappelijke deel van het onderzoek wordt uitgevoerd door een erkend fysisch geograaf met kennis van en ervaring in de regio.

Aanleg van de werkputten

- Het graafwerk wordt uitgevoerd met een graafmachine met een gesloten bak met een gladde rand.
- Bij het verdiepen naar het opgravingsvlak (het niveau waarop de sporen leesbaar zijn) worden vondsten verzameld.
- Het opgravingsvlak wordt zo nodig met de hand bijgeschaafd.
- Bij het vlaksgewijs verdiepen wordt systematisch en vlakdekkend gebruik gemaakt van een goede metaaldetector voor het opsporen van metalen voorwerpen.
- Het opgravingsvlak wordt systematisch en vlakdekkend afgezocht met een metaaldetector voor het opsporen van metalen voorwerpen.

- Ook het stort uit de proefsleuven en de grond uit gecoupeerde grondsporen worden onderzocht met de metaaldetector.

Registratie

- Er dienen foto's gemaakt te worden van de beginsituatie, van de algemene situatie tijdens het veldwerk, de vlakken, de profielen, van grondsporen in het vlak, van de coupes, van belangwekkende/kwetsbare vondsten en van de oplevering.
- Het opgravingsvlak wordt waar nodig geschaafd, ingekrast en getekend op schaal 1:50 of groter. Het is mogelijk in het veld digitaal te tekenen.
- Alle vlakken worden ingemeten (x,y,z-coördinaten). Tevens dienen van het maaiveld langs één van de lange zijden van de werkput de hoogtes ingemeten te worden.
- Profielen en coupes worden schaal 1:20 of groter getekend.
- Detailtekeningen worden zo groot getekend als in de situatie nodig geacht wordt door de projectleider.
- Tevens worden op vlaktekeningen de NAP-hoogten van het vlak en het maaiveld aangegeven en de locatie waar de profielen getekend zijn en waar foto's zijn gemaakt.
- Op tekeningen van profielen en coupes worden de bijbehorende fotonummers duidelijk aangegeven.
- Op de profieltekeningen worden de NAP-hoogten aangegeven. Tevens zal de hoogteligging van het opgravingsvlak aangegeven worden op de profieltekening.
- Structuren worden apart gefotografeerd en zo nodig getekend op detailtekeningen, niet kleiner dan 1:20.

6.2. Strategie

In het plangebied worden proefsleuven aangelegd met een totale omvang van 528 m² (ca. 7% van het onderzoeksgebied). Deze proefsleuven worden zoveel mogelijk aangelegd ter plaatse van de nieuwbouw. Er worden geen proefsleuven aangelegd in de delen van het plangebied waar de bodem (mogelijk) verontreinigd is.¹

De proefsleuven worden aangelegd terwijl het terrein nog bebouwd en mogelijk nog (deels) in gebruik is. Hierdoor kan het noodzakelijk zijn om met proefsleuven te schuiven. Dit is toegestaan, mits de dekkingsgraad en verspreiding zoveel mogelijk wordt behouden.

In de proefsleuven wordt rekening gehouden met de aanleg van minimaal twee vlakken: één onder de bouwvoor of moderne ophooglaag en één in de top van het natuurlijke veen. Daartussen worden zo veel vlakken aangelegd als nodig om de aanwezig sporen goed te kunnen documenteren. De top van het natuurlijke veen wordt op basis van het vooronderzoek verwacht tussen ongeveer 0,9 en 1,25 m –mv.

Wanneer op vlak 1 muurwerk en/of funderingen worden aangetroffen, dient dit te worden gedocumenteerd. Vervolgens wordt bepaald of het muurwerk onderdeel van een structuur is. In dat geval kan het waardevoller zijn om het muurwerk in-situ te laten tot een eventueel vervolgonderzoek, in plaats van hier een tweede vlak aan te leggen.

Bij het aantreffen van bijzondere archeologische resten die niet behoren tot de scope van dit project, zoals hierboven beschreven, worden de opdrachtgever en de Bevoegde Overheid onmiddellijk gewaarschuwd. In gezamenlijk overleg tussen partijen zal vervolgens worden bepaald hoe met deze resten dient te worden omgegaan.

¹ Voor zover bekend was ten tijde van het opstellen van het Programma van Eisen. Er moet nog aanvullend milieukundig onderzoek plaatsvinden.

6.3. Omgang kwetsbare vondsten en monsters

Kwetsbare vondsten dienen op de plaats van aantreffen gefotografeerd te worden. Bij de omgang met deze vondsten wordt gebruik gemaakt van de Leidraad KNA Eerste Hulp bij Kwetsbaar Vondstmateriaal.

6.4. Structuren en grondsporen, scheepswrak of vliegtuig

- Relevante sporen worden gecoupeerd en afgewerkt. De onderzoeksvragen dienen als leidraad bij de beslissing welke sporen wel en welke niet nader onderzocht worden. De uiteindelijke beslissing hiertoe ligt bij de projectleider (senior archeoloog).
- Bij het aantreffen van niet-recent bakstenen muurwerk dient dit te worden vrijgelegd. Machinaal wordt zoveel mogelijk grond verwijderd tot de onderzijde van de fundering, mits dit geen andere sporen verstoort. Vervolgens worden de funderingen met schep, troffel en eventueel met borstel verder opgeschoond. Op deze manier kunnen de verschillende kenmerken van het muurwerk worden gedocumenteerd. Ook worden de kenmerken gefotografeerd, zowel in overzicht met andere sporen als in detail.
- Nadat het niet-recente bakstenen muurwerk schoon is, dient minimaal de horizontale omvang, de bovenkant en de onderzijde op tekening geregistreerd te worden. Daarnaast moet het metselverband vastgelegd worden, de vorm van de fundering en de manier, waarop de hoeken gevormd zijn, evenals versnijdingen. Vastgelegd worden per muur de steensoort, de baksteenmaat en de hoogte van 10 lagen of zoveel lagen, als er nog aanwezig zijn. Deze gegevens worden in een murenformulier genoteerd, welke in de rapportage als bijlage wordt toegevoegd.
- Indien noodzakelijk voor een correcte interpretatie wordt een bouwhistoricus geraadpleegd.
- Van iedere niet-recente bakstenen muur en fundering wordt een aantal bij voorkeur complete bakstenen bewaard als monster.
- Van niet-recente bakstenen vloeren wordt de omvang, hoogte en constructie vastgelegd. Bakstenen worden bemonsterd zoals bij muurwerk. Tegels worden bemonsterd of integraal geborgen.
- Bijzonder gevormde bakstenen worden compleet vastgelegd en bewaard.
- Natuursteenblokken in de context van bakstenen muren worden compleet vastgelegd en bewaard.
- Bij het voorkomen van niet-recente houten constructies zal de hele constructie op (detail-) tekening en foto vastgelegd worden. Houtverbindingen dienen vastgelegd te worden. Indien mogelijk wordt van ieder constructiedeel ter plaatse de houtsoort bepaald door een specialist. Indien dat niet mogelijk is, wordt ieder constructiedeel bemonsterd of in zijn geheel geborgen. Tevens kunnen monsters genomen worden ter verkrijging van een datering. Opdrachtgever en Bevoegde Overheid worden onmiddellijk gewaarschuwd. In gezamenlijk overleg tussen partijen zal vervolgens worden bepaald hoe met deze resten dient te worden omgegaan.
- Bij het voorkomen van houten funderingen onder niet-recent (bak-)stenen muurwerk dient het houtwerk behandeld te worden als boven beschreven is. Vastgelegd moeten minimaal worden de omvang, de hoogte, de verbanden, de houtsoorten en de sporen van houtbewerking. Indien het houtwerk geschikt is, worden monsters genomen voor dendrochronologische en/of C14-datering.
- Bij het voorkomen van diepe sporen, zoals water- en beerputten, wordt in overleg tussen bevoegde overheid en opdrachtgever beslist of en hoe deze sporen onderzocht dienen te worden.

6.5. Lichten (bij waterbodems)

Niet van toepassing.

6.6. Aardwetenschappelijk onderzoek

Van iedere proefsleuf wordt de best bewaarde en meest informatieve zijde getekend en gedocumenteerd door een ervaren fysisch geograaf met ruime ervaring in de regio of door een veldarcheoloog met ruime, relevante fysisch-geografische ervaring. Indien het bodemprofiel weinig variatie vertoont, kan worden volstaan met profielkolommen met een minimale breedte van 1 m (zo veel als nodig om het profiel goed te kunnen beschrijven).

6.7. Anorganische artefacten

- Stortvondsten worden per sleuf verzameld en geregistreerd.
- Bij de aanleg van de vlakken wordt vondstmateriaal zoveel mogelijk per stratigrafische eenheid (laag of spoor) verzameld.
- Vondsten uit een woon- of afvallaag worden apart verzameld.
- Waar geen stratigrafische eenheden zichtbaar zijn, worden vondsten verzameld in vakken van maximaal 5 m lang en de breedte van de proefsleuf.
- Indien sprake is van vondstconcentraties (concentraties van scherven o.i.d.), worden deze als punten of polygonen ingemeten.
- Metaalvondsten en vuursteenvondsten worden nauwkeurig op x-, y- en z-coördinaat ingemeten (behalve spijkers en recent materiaal).
- Fragiele en/of belangwekkende vondsten dienen op de plaats van aantreffen gefotografeerd te worden.
- Vondsten en monsters worden geborgen en behandeld volgens de richtlijnen van de veldhandleiding archeologie. Zo nodig wordt een specialist ingeschakeld ter voorkoming van informatieverlies of beschadiging.

6.8. Organische artefacten

Zie paragraaf 6.7 – Anorganische artefacten

6.9. Archeozoölogische, archeobotanische en fysisch antropologische resten

- Waar mogelijk en relevant voor de onderzoeksvragen worden monsters genomen uit lagen, sporen en materialen ter verkrijging van dateringen of voor ander specialistisch onderzoek.
- Monsters moeten (zo mogelijk) voldoende volume hebben om daarvan een controlemonster te kunnen nemen.
- Bij het aantreffen van fysisch antropologische resten wordt een fysisch antropoloog ingeschakeld.

6.10. Overige resten

Zie paragraaf 6.6 – Anorganische artefacten

6.11. Dateringstechnieken

Bij geschiktheid van het funderingshout worden monsters genomen voor C14-dateringen en/of dendrochronologisch onderzoek. Ook uit andere geschikte contexten kunnen monsters worden genomen. Indien uit typochronologisch onderzoek geen goede datering van de vindplaats kan blijken, dient overgegaan te worden tot het laten uitvoeren van dergelijke dateringsmethoden.

6.12. Beperkingen

Grondwater mag geen belemmering vormen voor het onderzoek. Zo nodig dient een pomp of bronbemaling in te worden gezet.

7. UITWERKING EN CONSERVERING

Een uitgebreide waardering van de vindplaats wordt gegeven volgens de waarderingscriteria en parameters van de KNA (dus een uitgebreide beschrijving, niet alleen getallen in een tabel; protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek (landbodems, versie 4.1, 19-02-2018: pagina 33).

7.1. Structuren, grondsporen, scheepwrak of vliegtuig, vondstspreidingen

Alle sporen en structuren worden conform de vigerende KNA aan een beschrijving en analyse onderworpen. Voor zover mogelijk zullen de sporen in de lokale en regionale archeologische context worden geplaatst.

7.2. Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De bodemopbouw van de vindplaats en de genese van de verschillende lagen dienen te worden behandeld in de rapportage. Hierbij dient ook de relatie met de aangetroffen archeologische resten te worden behandeld. Daarnaast dienen ook de overige onderwerpen uit de onderzoeksvragen te worden behandeld.

7.3. Anorganische artefacten

- De vondsten/resten worden per materiaalcategorie gedateerd en gewaardeerd en beschreven in het evaluatieverslag. Op basis van de evaluatie wordt in overleg met de opdrachtgever en de bevoegde overheid bepaald welke vondsten/resten nader geanalyseerd moeten worden.
- Opdrachtnemer dient voorafgaand aan conserveren en deponeren een voorstel bij opdrachtgever, bevoegde overheid en depothouder/eigenaar in ten aanzien van de vondsten die conservering behoeven alvorens bewaard te kunnen worden. Opdrachtgever, bevoegde overheid en depothouder/eigenaar beslissen op basis hiervan gezamenlijk over welke vondsten voor conservering in aanmerking komen.
- Van bijzondere en kwetsbare vondsten wordt een conserveringsvoorstel en een selectievoorstel geformuleerd. Dit voorstel wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid en de depothouder/eigenaar. De conservering vindt uitsluitend plaats door een gespecialiseerd bureau.

7.4. Organische artefacten

Zie paragraaf 7.3 – Anorganische artefacten.

7.5. Archeozoölogische en -botanische resten

- Archeozoölogische resten uit sporen worden gedetermineerd in de mate van detail als nodig is voor het kunnen beantwoorden van de onderzoeksvragen.
- Archeobotanische resten en archeozoölogische resten uit geologische lagen worden onderzocht indien relevant voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. De resten worden per categorie gedateerd en gewaardeerd en beschreven in het evaluatieverslag. Op basis van de evaluatie wordt in overleg met de opdrachtgever en de bevoegde overheid bepaald welke resten nader geanalyseerd moeten worden.

7.6. Beeldrapportage (objecttekeningen, foto's, kaarten e.d.)

Eventueel kunnen vondsten die kenmerkend zijn voor een specifieke periode gefotografeerd worden. Van uitzonderlijke vondsten wordt tevens een tekening gemaakt.

8. (DE)SELECTIE EN CONSERVERING

8.1. Selectie materiaal voor uitwerking

De vondsten/resten worden per materiaalcategorie gedateerd en gewaardeerd en beschreven in het evaluatieverslag. Op basis van de evaluatie wordt in overleg met de opdrachtgever en de bevoegde overheid bepaald welke vondsten/resten nader geanalyseerd moeten worden.

8.2. Selectie materiaal voor deponering en verwijdering

Tijdens de evaluatiefase wordt in het selectierapport een voorstel gedaan voor te deponeren en te verwijderen vondsten. Tijdens de evaluatiefase wordt het selectierapport voorgelegd aan de depothouder/eigenaar ter goedkeuring. Pas na goedkeuring van het selectierapport door de depothouder/eigenaar kunnen deze vondsten en monsters op controleerbare wijze worden verwijderd.

8.3. Selectie materiaal voor conservering

Alle vondsten en monsters moeten geconserveerd worden aangeleverd aan het archeologisch depot, tenzij schriftelijk en op grond van een selectierapport voor conservering anders is aangegeven door de desbetreffende depothouder/eigenaar. In een conserveringsrapport dient te worden vastgelegd welke vondsten op welke wijze en met welke middelen zijn geconserveerd.

9. DEPONERING

9.1. Eisen betreffende depot

De vondsten en documentatie dienen tijdelijk te worden bewaard in het depot van de opdrachtnemer waarna het geheel binnen 2 jaar, conform de daarvoor geldende normen en eisen (KNA-specificatie DS 02 & DS 03) en conform de normen en eisen van het depot, wordt overgedragen aan het archeologisch depot van de provincie Zuid-Holland.

De digitale documentatie wordt conform KNA-specificatie DS 05 overgedragen aan het e-Depot.

9.2. Te leveren product

Na afloop van het veldwerk wordt (indien noodzakelijk) een beknopt evaluatieverslag opgesteld, met een overzicht van de aangetroffen grondsporen en vondsten, en wordt indien noodzakelijk een voorstel gedaan voor de uitwerking van de aangetroffen vondstcategorieën en monsters. De (de)selectierapporten en conserveringsrapporten die tijdens de evaluatiefase opgesteld worden, worden ter goedkeuring voorgelegd aan de depothouder/eigenaar. Indien binnen 15 werkdagen geen reactie wordt verkregen van de depothouder/eigenaar, kan het werk zonder goedkeuring worden voortgezet.

Na overleg met de opdrachtgever, eventueel depothouder/eigenaar en de bevoegde overheid en toestemming van de opdrachtgever, wordt vervolgens overgegaan tot de uitwerking van het onderzoek.

Eindproduct is een rapport volgens de KNA 4.1. De verzamelde gegevens dienen zodanig te worden beschreven en verbeeld dat de beantwoording van de in dit PvE gestelde onderzoeksvragen helder en onderbouwd is en de veldgegevens in later stadium voor iedereen toetsbaar en controleerbaar zijn (overzichtstekeningen, foto's, sporenlijsten, vondstenlijsten, etc.).

Het conceptrapport wordt uiterlijk 12 weken na goedkeuring van het evaluatierapport aan de opdrachtgever en de bevoegde overheid gestuurd. Overschrijding van deze termijn door derden (natuurwetenschappelijke dateringen of uitwerking van botanische monsters) kan er toe leiden dat deze termijn wordt verlengd. Het verlengen van de termijn gebeurt altijd in overleg met de opdrachtgever en de deskundige namens de bevoegde overheid. Het conceptrapport wordt digitaal in enkelvoud aangeboden aan de opdrachtgever en de deskundige namens de bevoegde overheid. Deze laatste toetst de resultaten aan dit Programma van Eisen. Binnen een maand na ontvangst van opmerkingen op het conceptrapport wordt het eindrapport geleverd. Exemplaren (analoog en/of digitaal) worden geleverd aan de opdrachtgever en de bevoegde overheid. Door middel van uploaden in Archis wordt het rapport geleverd aan de RCE.

10. RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

10.1. Personele randvoorwaarden

Het onderzoek moet verricht worden door een BRL SIKB 4000, protocol 4003, gecertificeerd bedrijf. Het onderzoek moet worden uitgevoerd door een veldteam dat geleid wordt door een senior KNA-archeoloog en veldarcheoloog met ruime en aantoonbare ervaring in onderzoek in de regio. Bij het aantreffen van bouwhistorische resten wordt een bouwhistoricus ingezet. Het aardwetenschappelijk onderzoek wordt gedaan door een fysisch-geograaf met eveneens ruime en aantoonbare ervaring in onderzoek in de regio of door een veldarcheoloog met ruime, relevante fysisch-geografische ervaring. De graafwerkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd door een kraanmachinist met relevante ervaring. De materiaalanalyses worden uitgevoerd door specialisten met aantoonbare ervaring op het gebied van materiële cultuur, botanische en archeozoologische resten uit de te verwachten perioden.

10.2. Overlegmomenten

- De gemeente Krimpenerwaard wordt minimaal een week voor de start van het veldwerk op de hoogte gebracht van de startdatum.
- Op de volgende momenten vindt afstemming tussen de uitvoerder en de bevoegde overheid plaats: tijdens het veldwerk bij afwijkingen van het PvE, na het einde van het veldwerk over het uitwerkingsplan (evaluatie) en na indiening van het conceptrapport.
- Wanneer de in het veld aangetroffen vondsten (hoeveelheden, soorten materialen, soorten objecten en/of dateringen en conservering) significant afwijken van het PvE, is overleg nodig tussen bevoegd gezag, opdrachtgever en depothouder/eigenaar op aangeven van de uitvoerder.
- De (de)selectierapporten en conserveringsrapporten die tijdens de evaluatiefase opgesteld worden, worden ter goedkeuring voorgelegd aan de depothouder/eigenaar.

10.3. Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de KNA (4.1) en het PvE. Alle archeologische veldwerkzaamheden staan onder verantwoordelijkheid van de leidinggevende archeoloog. Werkzaamheden en/of situaties die afwijken van dit Programma van Eisen dienen eerst te worden voorgelegd aan de deskundige namens de bevoegde overheid en de opdrachtgever. Relevante wijzigingen tijdens het veldwerk (strategie, methodiek, locatie, etc.) of tijdens uitwerking en conservering worden schriftelijk (per e-mail) aan de opdrachtgever en de deskundige namens de bevoegde overheid voorgelegd en mogen alleen na schriftelijke goedkeuring worden doorgevoerd.

Meer- en minderwerk vindt slechts plaats na schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en de deskundige namens de bevoegde overheid.

10.4. Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

- Voor aanvang van het veldwerk stuurt de uitvoerder dit PvE aan de depothouder/eigenaar van de provincie Zuid-Holland.
- De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de toegankelijkheid van het terrein, evenals voor de plaatsing van afzettingen, het regelen van vergunningen, betredingstoestemming, het verwijderen van explosieven, herbestrating etc.
- De opdrachtgever is verantwoordelijk voor de afvoer van het grondwater (bronbemaling) en eventuele daarbij benodigde vergunningen, tenzij anders afgesproken. Grondwater mag geen belemmering vormen voor het onderzoek.
- De archeologisch aannemer is verantwoordelijk voor het doen van een KLIC-melding voor de start van de werkzaamheden.
- Voorafgaand aan het veldwerk dient de opdrachtgever alle beschikbare documenten omtrent de milieukundige situatie in het plangebied te overleggen aan de archeologisch uitvoerder.
- De opdrachtgever verschaft de uitvoerende partij een digitale overzichtstekening van het plangebied.
- Het goedgekeurde PvE dient tijdens het veldwerk op de werklocatie aanwezig te zijn.
- Dit PvE betreft de eisen die vanwege het archeologisch belang aan het onderzoek worden gesteld. Dit laat onverlet dat wettelijke en andere regelgeving aangaande het uitvoeren van werkzaamheden moet worden gevolgd (o.a. Arbowet).
- Additionele deelname van amateurarcheologen aangesloten bij een lokale of provinciale of landelijke vereniging op het gebied van de archeologie is welkom, mits onder begeleiding van de archeologische aannemer en tijdens reguliere werkuren. Voorwaarde hieraan is dat ze een positieve bijdrage kunnen leveren aan het veldwerk en/of inhoud van het onderzoek. De aanwezigheid van amateurarcheologen vindt schriftelijke neerslag in de dagrapporten.

11. WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

11.1. Wijzigingen tijdens het veldwerk

Indien tijdens de veldwerkfase belangwekkende zaken worden aangetroffen die niet in het PvE zijn voorzien vindt overleg plaats met de bevoegde overheid, de depothouder/eigenaar en de opdrachtgever. Na overeenstemming worden de wijzigingen schriftelijk vastgelegd in een bijlage bij het Programma van Eisen.

Als bij de ontsluiting van het terrein of tijdens het veldwerk blijkt dat het opgestelde PvE naar het zich laat aanzien onvoldoende aansluit op de aanwezige archeologische situatie, dan dient in samenspraak met de opdrachtgever en de bevoegde overheid het PvE te worden geëvalueerd. De bevoegde overheid moet vervolgens beoordelen of het onderzoek in deze vorm doorgang kan vinden. Als dat niet zo is, moet het PvE worden geactualiseerd. Indien het onderzoek niet als zodanig kan worden uitgevoerd, wordt de opdrachtgever door de bevoegde overheid geïnformeerd over de consequenties en het nieuw te volgen proces. Pas na goedkeuring van het gewijzigde PvE door de bevoegde overheid kan het veldwerk/uitwerking worden vervolgd. De bevoegde overheid kan even wel ook de noodzaak tot wijziging eisen, waarna overleg volgt met de uitvoerder en opdrachtgever.

11.2. Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te alle tijde aantoonbaar voorgelegd aan de opdrachtgever en de bevoegde overheid:

- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden
- Afwijking van de archeologische verwachting

11.3. Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Indien tijdens de evaluatiefase belangrijke wijzigingen gemaakt moeten worden in de opzet en uitvoering van het archeologisch onderzoek, wordt daarover overlegd met de bevoegde overheid en met de opdrachtgever. Na overeenstemming worden de wijzigingen schriftelijk vastgelegd in een bijlage bij het Programma van Eisen.

11.4. Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Indien tijdens de uitwerkingsfase belangrijke wijzigingen gemaakt moeten worden in de opzet en uitvoering van het archeologisch onderzoek, wordt daarover overlegd met de bevoegde overheid en met de opdrachtgever. Na overeenstemming worden de wijzigingen schriftelijk vastgelegd in een bijlage bij het Programma van Eisen.

12. LITERATUUR EN BIJLAGEN

12.1. Literatuur

- Carmiggelt, A. en P.W.J.M. Schulten, 2002: *Leidraad 1 Veldhandleiding Archeologie*, College voor de Archeologische Kwaliteit, Zoetermeer.
- Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2006: *Leidraad KNA Eerste Hulp bij Kwetsbaar vondstmateriaal*.
- Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2009: *Leidraad KNA Proefsleuvenonderzoek*, versie 1.01.
- Centraal College van Deskundigen (CCvD), 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.1*.
- <http://www.noaa.nl/>
- Timmers, A., 2014: *Archeologisch onderzoek Bovenkerkseweg (Centrum) te Stolwijk (gemeente Vlist). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen, Capelle aan den IJssel* (ArcheoMedia rapport A14-129-I).

12.2. Bijlagen

1. Lijst met te verwachten aantallen
2. Te raadplegen specialisten / specialismen
3. Topografische kaart
4. Locatiekaart
5. Proefsleuven op het minuutplan
6. Voorwaarden aanlevering vondsten aan PDB Zuid-Holland

Bijlage 1: Lijst met te verwachten aantallen

(zie ook de referentietabellen PS07)

Onderzoek	Verwachting
Omvang	Verwachte aantal m²
	1056 (528 in 2 vlakken)
Vondstcategorie	Verwachte aantallen (N)
Aardewerk	500
Bouwmateriaal	100
Metaal (ferro)	25
Metaal (non-ferro)	25
Slakmateriaal	0
Vuursteen	0
Overig natuursteen	15
Glas	15
Menselijk botmateriaal onverbrand	0
Menselijk botmateriaal verbrand	0
Dierlijk botmateriaal onverbrand	250
Dierlijk botmateriaal verbrand	20
Visresten (handverzameld)	20
Schelpen	0
Hout	25
Houtskool(monsters)	5
Textiel	5
Leer	25
Submoderne materialen	5
Monstername	Verwachte aantallen (N)
Algemeen biologisch monster (ABM)	10
Algemeen zeefmonster (AZM)	0
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	0
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	0
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	0
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	0
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	5
Vismonsters	0
DNA	0
Dendrochronologisch monster	15

Bijlage 2: Overzicht te raadplegen specialisten/specialismen

Vondstcategorie	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij PvA"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij veldwerk"	In PvE voorschrijven "Raadplegen bij uitwerking"
Aardewerk	Nee	Nee	Ja
Bouwmateriaal	Nee	Nee	Ja
Metaal (ferro)	Nee	Nee	Ja
Metaal (non-ferro)	Nee	Nee	Ja
Slakmateriaal	Nee	Nee	Ja
Vuursteen	Nee	Nee	Ja
Overig natuursteen	Nee	Nee	Ja
Glas	Nee	Nee	Ja
Menselijk botmateriaal onverbrand	Nee	Ja (behalve bij losse vondsten)	Ja
Menselijk botmateriaal verbrand	Nee	Ja	Ja
Dierlijk botmateriaal onverbrand	Nee	Nee (behalve als zeer fragiel)	Ja
Dierlijk botmateriaal verbrand	Nee	Nee (behalve als zeer fragiel)	Ja
Visresten	Nee	Nee	Ja
Schelpen	Nee	Nee	Ja
Hout	Nee	Ja	Ja
Houtskool(monsters)	Nee	Nee	Ja
Textiel	Nee	Nee (behalve als zeer fragiel)	Ja
Leer	Nee	Nee (behalve als zeer fragiel)	Ja
Submoderne materialen	Nee	Nee	Nee
Monsternamen			
Algemeen biologisch monster (ABM)	Nee	Nee	Ja
Algemeen zeefmonster (AZM)	Nee	Nee	Nee
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	Nee	Nee	Ja
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	Nee	Nee	Ja
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	Nee	Nee	Ja
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	Nee	Nee	Ja
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	Nee	Nee	Ja
DNA	Nee	Ja	Ja
Dendrochronologisch monster	Nee	nee	Ja

Bijlage 3: Topografische kaart

Legenda

 plangebied

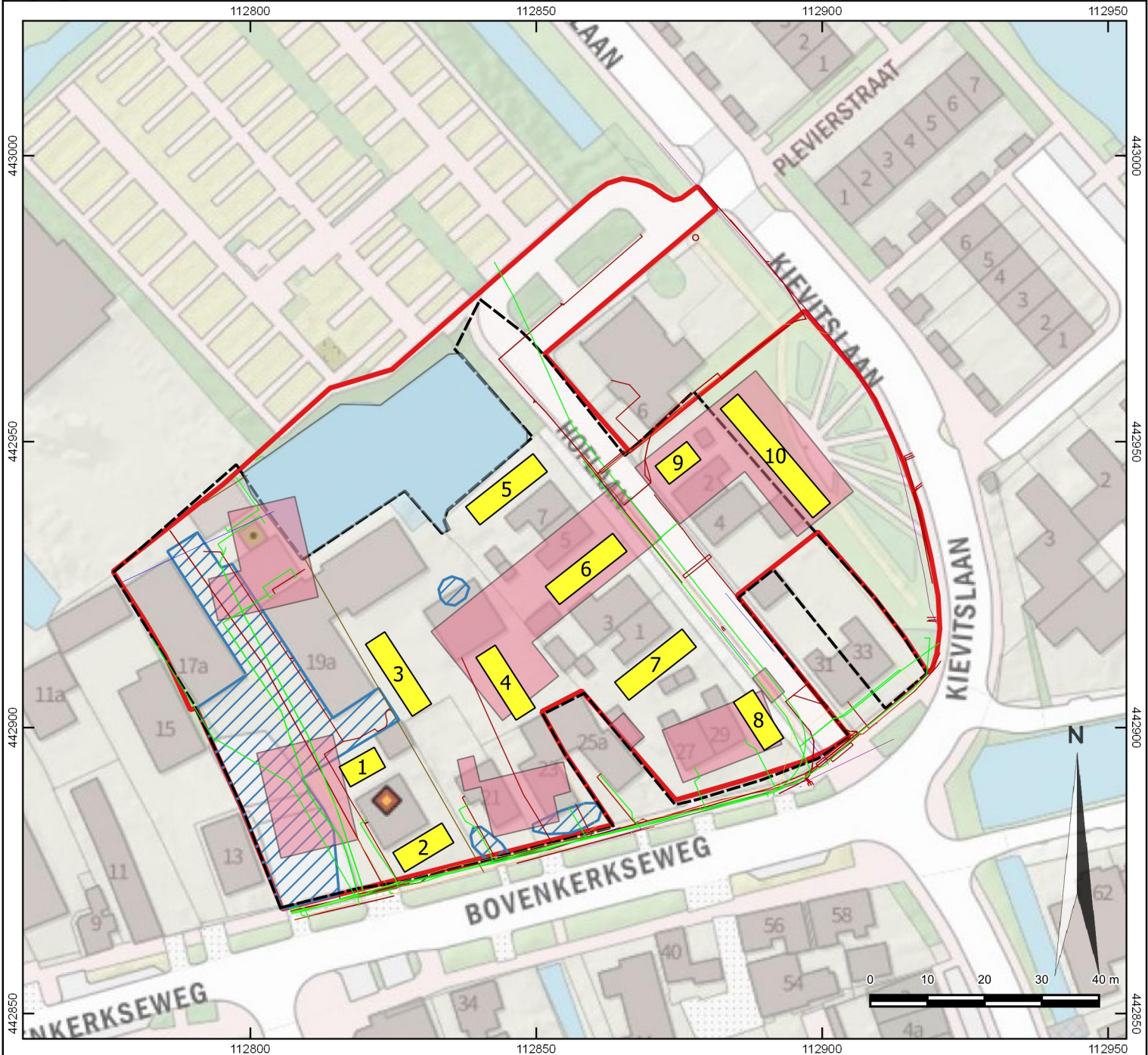

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idders.nl
T 071 - 402 85 86

Project: Hoflaan, Stolwijk	
OM nr.:	Versie: 1
Projectnr.: 59860619	Formaat: A4
Schaal: 1:25000	Datum: 1-11-2019
Tekenaar: SMO	

Bijlage 4: Locatiekaart

Legenda

	milieukundig onderzocht 2019		laagspanning 2
	nieuwbouw		datatransport 2
	overschrijding interventiewaarden milieu (voorlopig)		overig 2
	plangebied		middenspanning 3
	proefsleuven		laagspanning 3
	waterpartij (bestaand)		datatransport 3
KLIC			overig 3
	middenspanning 1		gasHogeDruk
	laagspanning 1		gasLageDruk
	datatransport 1		rioolOnderOverOfOnderdruk
	overig 1		water
	middenspanning 2		

IDDS
's- Gravendijckseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Hoflaan, Stolwijk

OM nr.:

Versie: 1

Projectnr.: 59860619

Formaat: A4

Schaal: 1:1000

Datum: 26-11-2019

Tekenaar: SMO

Bijlage 5: Proefsleuven op minuutplan

Legenda

- plangebied
- proefsleuven

IDDS
's- Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.NL

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
T 071 - 402 85 86

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Project: Hoflaan, Stolkwijk

OM nr.:

Versie: 1

Projectnr.: 59860619

Formaat: A4

Schaal: 1:750

Datum: 26-11-2019

Tekenaar: SMO

Voorwaarden aanlevering vondsten aan Provinciaal Depot Bodemvondsten Zuid-Holland (PDB)

De wetgever heeft bepaald dat de provincie de wettelijke taak heeft om het depotbeheer onder haar hoede te nemen. Dit moet gebeuren door het bewaren en beheren van archeologische objecten en bijbehorende originele documentatie en het waarborgen van de toegankelijkheid daarvan. Doel van het provinciale depotbeheer is het duurzaam behoud van informatie van (opgegraven) archeologische vindplaatsen ten behoeve van toekomstig onderzoek en 'beleving' van het cultureel erfgoed. Alle informatie die bij archeologisch onderzoek verzameld is en daarbij voor deponering is geselecteerd, wordt voor het bovengenoemde doel bewaard.

Archeologische informatie bestaat uit vondsten, monsters en originele documentatie in woord en beeld. Alle vondsten, monsters en documentatie staan in het depot geordend op een standplaats, waar dusdanige condities heersen dat vondsten, monsters en documentatie zo stabiel mogelijk kunnen worden bewaard. Tussen vondsten, monsters en bijbehorende documentatie moeten "links" (kruisverbanden) te leggen zijn. Het deponeren van vondsten en monsters aan de ene kant, en documentatie en onderzoeksgegevens aan de andere kant, is in het proces van aanlevering gesplitst. Over de te volgen stappen in het proces van aanlevering worden voorafgaand afspraken gemaakt tussen de deponerende partij en de deponerende overheid (zie onder Procedure van Overdracht).

Alle in Zuid-Holland gevonden objecten zijn krachtens de wet eigendom van de staat (maritieme objecten), de provincie of een deponerende gemeente. Een eventuele beslissing over definitieve verwijdering van vondst-materiaal valt daarom onder de verantwoordelijkheid van de Minister (bij scheepswrakken), Gedeputeerde Staten of indien van toepassing het College van B&W. De archeologisch uitvoerder geeft een advies over selectie en afstoting aan de deponerende overheid, maar gaat **in geen geval** zelf over tot deselectie.

Procedure van Overdracht

- I. Het PDB stelt op aanvraag de aanleverende instantie op de hoogte van de eisen voor aanlevering van vondsten en onderzoeksdocumentatie.
- II. Het PDB accepteert alleen materiaal dat uitgewerkt is en waarvan een standaardrapportage opgemaakt is conform de vigerende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), tenzij schriftelijk anders is overeengekomen met het bureauhoofd van Bureau CVT van de provincie Zuid-Holland.
- III. Aanvullend op de KNA hanteert de provincie Zuid-Holland ook een aantal eigen eisen.
- IV. Voor de overdracht wordt contact opgenomen met het PDB te Alphen aan den Rijn, Kalkovenweg 23, email: archeologischdepot@pzh.nl
- V. Bij aanvang van een veld-onderzoek wordt het depot daarvan per email op de hoogte gesteld: archeologischdepot@pzh.nl met een cc naar archeologie@pzh.nl
- VI. Door het archeologisch bedrijf of instantie die een vondstcomplex en bijbehorende documentatie wil aanleveren, worden altijd bij een verzoek tot overdracht (dus voorafgaand aan de overdracht!) de volgende gegevens doorgegeven: OM-nummer, naam gemeente, projectnaam en een indicatie van de te leveren hoeveelheid vondsten/dozen en documentatie. Het PDB stuurt hiervan een ontvangstbevestiging.
- VII. Voorafgaand aan de overdracht van de vondsten/dozen stuurt de leverancier alle bij het project behorende digitale documentatie separaat aan het PDB.
- VIII. Na ontvangst van een verzoek tot overdracht en na ontvangst van de documentatie wordt door de depotbeheerder bij de aanleverende instantie mbv de documentatie (vondstenlijst) gecontroleerd of alles aanwezig is. Na controle en goedkeuring krijgt de leverancier hiervan per mail een bevestiging en kan een definitieve afspraak voor overdracht van vondsten/dozen gemaakt worden.

- Het PDB heeft de bevoegdheid tot weigeren van deponering van de vondstcomplexen en begeleidende documentatie als deze niet voldoen aan de vigerende KNA, de aanleveringseisen van dit depot of de vooraf afgesproken eisen en/of voorwaarden. Voor werkzaamheden die zijn gestart na 1 juli 2016 wordt KNA-versie 4.0 gehanteerd. Voor werkzaamheden die voor 1 juli 2016 zijn gestart mag KNA versie 3.3 (landbodems) of versie 3.2 (waterbodems) worden gehanteerd.
- Vondstcomplexen met bijbehorende documentatie worden compleet aangeleverd, tenzij schriftelijk anders overeengekomen met het bureauhoofd van Bureau CVT van de provincie Zuid-Holland. Bij accoord en completering van de overdracht wordt door het PDB een verklaring van overdracht aan de leverancier verstrekt.
- Voor vragen m.b.t de aanlevering van documentatie en vondstmateriaal kan contact opgenomen worden met het PDB (email: archeologischdepot@pzh.nl) of met de Provincie Zuid-Holland (archeologie@pzh.nl)

Eisen aan aanlevering van documentatie

- Het PDB accepteert alleen complete originele documentatie behorende bij de aan te leveren vondsten en monsters, inclusief een vooraf door de Depothoudende Overheid (Provincie Zuid-Holland) goedgekeurd (de)selectierapport van niet aangeleverde vondsten. De documentatie wordt bij voorkeur digitaal aangeleverd en/of indien (nog) aanwezig ook analoog.
- Indien de documentatie uitsluitend in digitale vorm aangeboden wordt, dient daarover vooraf overleg gepleegd te worden met de depotbeheerder in verband met de gebruikte programmatuur.
- De documentatie wordt genummerd en geordend aangeleverd conform de vigerende versie van de KNA. Voor werkzaamheden die zijn gestart na 1 juli 2016 wordt KNA-versie 4.0 gehanteerd. Voor werkzaamheden die voor 1 juli 2016 zijn gestart mag KNA versie 3.3 (landbodems) of versie 3.2 (waterbodems) worden gehanteerd.

Aanvullend hierop dient **alle** documentatie voorzien te zijn van zowel de naam van het aanleverende bedrijf als de topografische gegevens van de vindplaats/het onderzoek. Namen en toponiemen dienen voluit geschreven te zijn, afkortingen en coderingen zijn niet toegestaan. Alle veldtekeningen dienen schoon en duidelijk leesbaar te zijn, vage en/of vuile tekeningen worden niet meer geaccepteerd.

- Tot de documentatie behoren in ieder geval de volgende lijsten en rapporten:
 1. Dozenlijst met een doosnummer en een opgave van de daarin aanwezige vondstnummers en bewaarcategorie.
 2. Vondstenlijst bestaand uit ten minste: een vondstnummer, materiaalcategorie (met specificatie), soort vondsten (met specificatie), putnummer, vlaknummer, volgnummer, spoornummer en tekeningnummer.
 3. Sporenlijst bestaand uit ten minste: een spoornummer, putnummer, vlaknummer, NAP-bepaling, identiek aan, relatie met andere grondsporen, relatieve ouderdom, bijbehorende vondstnummers, tekeningnummer/coupenummer.
 4. Tekeningenlijst met: tekeningnummer, soort tekening, werkputnummer en onderwerp.
 5. Veldtekeningen en/of tekeningen van vondsten waarop de volgende gegevens worden vermeld: projectcode, tekeningnummer, werkputnummer / onderwerp.
 6. Monsterlijst met monsternummer, soort monster, putnummer, vlaknummer, volgnummer, spoornummer en tekeningnummer/coupenummer.
 7. Foto/dialijst met fotonummer, putnummer, vlaknummer, volgnummer en spoornummer, tekeningnummer/coupenummer, eventueel vondstnummer.
 8. Evaluatierapport met eventueel (de)selectie-voorstel.
 9. Indien aanwezig: lijst met specials bestaande uit bijzondere vondsten, kwetsbare vondsten en exposabele vondsten bestaande uit vondstnummer, materiaalcategorie, soort/type vondst.
 10. Verslagen van eventueel uitgevoerde conserverings- en restauratiebehandelingen.
 11. Opgravingsverslag (definitieve versie).

Eisen aan aanlevering van vondsten en monsters

- Het PDB accepteert alleen complete vondstendozen. Indien vondsten ontbreken/niet aanwezig zijn wordt dit schriftelijk vastgelegd voorafgaand aan de overdracht via een formele bruikleenovereenkomst met de instelling waar deze voorwerpen op dat moment zijn ondergebracht. Vondsten die geheel verdwenen zijn worden opgenomen in een proces-verbaal van vermissing.
- Vondsten en monsters worden aangeleverd conform de eisen van verwerking van vondsten en monsters van de vigerende KNA. Voor werkzaamheden die zijn gestart na 1 juli 2016 wordt KNA-versie 4.0 gehanteerd. Voor werkzaamheden die voor 1 juli 2016 zijn gestart mag KNA versie 3.3 (landbodems) of versie 3.2 (waterbodems) worden gehanteerd.
- Vondsten worden dusdanig geconserveerd aangeleverd, dat geen voorkombare achteruitgang zal plaatsvinden. Van de geconserveerde of gerestaureerde vondsten wordt een verslag van de behandeling bijgeleverd.
- Vondsten zijn gewassen, gedroogd, geconserveerd, geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en bewaarcategorie.
- Van monsters worden alleen de droge residuen gedeponeerd: de monsters zijn vooraf verwerkt (gezeefd/gefloteerd en gedroogd), geordend, uitgesplitst en verpakt per vondstnummer en bewaarcategorie.
- Onverwerkte ("natte") of ondeugdelijk verpakte monsters worden niet geaccepteerd.

Eisen aan verpakking

- Bij de verpakking van de vondsten wordt gebruik gemaakt van standaard vondstendozen voor provinciale depots. De dozen zijn van zuurvrij of zuurneutraal materiaal, de afmeting is: 50x50x20 cm of 25x50x20 cm.
- Kwetsbare en gelijmde voorwerpen dienen zodanig ondersteund verpakt te worden dat de kans op schade door schuiven of het eigen gewicht zoveel mogelijk wordt verkleind. Gewicht van andere vondsten op deze voorwerpen dient te worden vermeden.
- Metalen en houten voorwerpen dienen in aparte dozen te worden aangeleverd, in verband met afwijkende conserveringseisen.
- De vondstendozen mogen niet zwaarder zijn dan 10 kg. Objecten die zwaarder zijn dan 10 kg en/of objecten die niet in standaard vondstendozen passen, worden bij voorkeur op een pallet aangeleverd. Aan de pallet is een polyethyleen zak met daarin een beschrijvend vondstkaartje vastgeniet.
- Vondstkaartje: de vondst(-en) of monsters zijn voorzien van een leesbaar waterbestendig vondstenkaartje van zuurvrij materiaal, beschreven met watervaste inkt of potlood. Hierop staat minimaal: het unieke vondstnummer, gemeente opgraving/vondst, locatienaam/toponiem opgraving, jaar vondst/opgraving en globale omschrijving object.
- Doossticker: de doos is voorzien van een sticker met minimaal de volgende informatie: OM-nummer, uniek doosnummer, gemeentenaam, naam/toponiem locatie/opgraving, jaar vondst/opgraving, vondstnummer(-s), conditioneringscategorie en indien van toepassing de aanduiding 'breekbaar' of 'behandeld met schadelijke stoffen' en de naam van die stof.
- Droge residuen van grond- of houtmonsters worden in gesealde polyethyleenzakken aangeleverd.